



BUŁGARIA

Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską



Informacje ogólne

powierzchnia:	110,87 km ²	
ludność:	6,92 mln	
głowa państwa (prezydent):	Rumen Radew	
premier	Galab Donew	od 2 sierpnia 2022 r.
minister spraw zagranicznych	Nikolay Milkow	od 2 sierpnia 2022 r.
wicepremier ds. polityki gospodarczej, minister transportu i komunikacji	Hristo Aleksiew	od 2 sierpnia 2022 r.
minister gospodarki i przemysłu	Nikola Stoyanow	od 2 sierpnia 2022 r.
minister ds. innowacji i rozwoju	Alexander Pulew	od 2 sierpnia 2022 r.
ambasador Bułgarii w Polsce	Margarita Ganeva	od 24 maja 2021 r.
Ambasador RP w Bułgarii	Maciej Szymański	od 19 kwietnia 2019 r.
wybory parlamentarne - przedterminowe	Wiosna 2023 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2018	2019	2020	2021	2022	prognoza 2023
PKB (w mld euro)	56,1	61,2	60,6	78,0	70,6	-
PKB na 1 mieszkańca (w tys. euro)	8,016	8,809	8,768	9,523	10,355	-
PKB (wzrost w %)	3,1	3,7	-4,2	4,5	3,1	1,1
Deficyt budżetowy (% PKB)	2,0	2,1	-3,4	-5,5	-3,0	-3,2
Dług publiczny (% PKB)	21,8	19,7	24,4	24,0	23,6	25,6
Inflacja (w %)	2,8	3,1	1,7	2,8	12,8	7,4
Bezrobocie (w %)	5,2	4,2	5,1	5,5	4,7	5,2
Eksport towarów (wzrost w %)	1,7	3,9	-11,3	6,6	8,0	-
Import towarów (wzrost w %)	5,7	5,2	-6,6	7,5	7,5	-
Bezp. inwestycje zagr. w Bułgarii (BIZ/PKB w %)	1,3	1,9	3,2	2,2	2,6	-

Źródło: Eurostat, Bułgarski Krajowy Instytut Statystyczny, Bułgarski Bank Narodowy, Unicreditbulbank

1. Podstawowe informacje – sytuacja gospodarcza

Zgodnie z konstytucją z 12 lipca 1991 r. Bułgaria jest republiką, w której głową państwa jest prezydent wybierany, na jednej karcie razem z wiceprezydentem, w bezpośrednich wyborach, na 5-letnią kadencję. Szefem rządu jest premier, który mianowany jest przez prezydenta. Organem władzy ustawodawczej jest jednoizbowe, 240-osobowe Zgromadzenie Narodowe, wybierane na 4-letnią kadencję.

Głównymi uprawami w Bułgarii są zboża (pszenica, kukurydza), rośliny przemysłowe (słonecznik, tytoń, bawełna) i warzywa (pomidory, ogórki, papryka). Duże znaczenie ma uprawa winorośli (Bułgaria słynie ze swych świetnych win) i drzew owocowych (jabłonie, brzoskwinie, śliwy). Bułgaria jest największym w świecie eksporterem olejku różanego. Hodowla, głównie owiec, bydła i trzody chlewnej oraz leśnictwo ma coraz bardziej rosnące znaczenie. Ważnym działem gospodarki jest rybołówstwo. Poza lokalnymi



łowiskami na Morzu Czarnym i wodach śródlądowych, bułgarskie trawlerzy łowią na Morzu Śródziemnym i Oceanie Atlantyckim.

W kraju występują złoża miedzi i niewielkie rud żelaza. Stosunkowo małe są także zasoby surowców energetycznych: węgiel brunatny, ropa naftowa, gaz ziemny. Elektrownie i elektrociepłownie węglowe wytwarzają około 55% krajowej energii elektrycznej, 35% pochodzi z elektrowni jądrowej zbudowanej według technologii radzieckiej, około 10% pochodzi z odnawialnych źródeł energii, w tym głównie elektrowni wodnych.

W latach rządów komunistycznych poczyniono znaczne inwestycje w przemyśle przetwórczym. W ramach przemysłu ważną rolę odgrywa przemysł metalurgiczny. Duży dział i rosnącą dynamikę wykazuje przemysł spożywczy. Ważnymi podsektorami w Bułgarii są również przemysł tekstylny i odzieżowy oraz produkcja wyrobów z gumy i plastiku oraz z innych niż metale surowców mineralnych.

Państwo ma dobrze rozwiniętą sieć dróg. Dużą rolę odgrywa transport morski i lotniczy. Główne porty morskie to Warna i Burgas. Lotniska pasażerskie znajdują się w: Sofii, Pławdiu, Burgas, Warnie.

2. Polityka gospodarcza

Wolnorynkowa gospodarka Bułgarii systematycznie i dynamicznie się rozwija. Państwo prowadzi rozważną politykę makroekonomiczną i jest jedną z najbardziej stabilnych finansowo gospodarek w regionie. Do jej najważniejszych sektorów należy motoryzacja, energetyka, budowa maszyn oraz przetwórstwo spożywcze. Duże znaczenie gospodarcze ma sektor usług, szczególnie turystyka, handel oraz usługi informatyczne. Od 2007 roku Bułgaria jest członkiem Unii Europejskiej. Kraj zapewnia swobodny przepływ dla polskich towarów, usług i kapitału w ramach wspólnej przestrzeni gospodarczej. Wymiana handlowa pomiędzy Polską a Bułgarią dynamicznie się rozwija, co dotyczy w szczególności eksportu polskich towarów.

Głównym partnerem handlowym Bułgarii jest Unia Europejska (ponad 60 % eksportu). W ramach UE najważniejszymi partnerami handlowymi Bułgarii są: Niemcy, Włochy, Rumunia, Grecja, Francja i Hiszpania. Drugim co do wielkości rynkiem zbytu są kraje bałkańskie oraz Turcja. W bułgarskim imporcie dominują towary z krajów Unii Europejskiej, Rosji i Ukrainy oraz z krajów sąsiadujących (Turcja, Macedonia i Serbia).

Wpływ sytuacji politycznej w Bułgarii na jej gospodarkę

13 grudnia 2021 r. został zaprzysiężony rząd w Bułgarii udało się sformować dopiero po trzech wyborach parlamentarnych w 2021 roku. Utworzyła go koalicja czterech formacji politycznych. Jego hasłem jest "Zerowa tolerancja dla korupcji". Ostatnie wybory przeprowadzone 14 listopada 2021 r., wygrała centrowa partia Kontynuujemy Zmiany, której liderem jest 41-letni finansista Kirił Petkow. Oprócz jego ugrupowania w skład nowego rządu wchodzi: lewicowa koalicja Bułgarska Partia Socjalistyczna na rzecz Bułgarii, populistyczna partia Jest Taki Naród showmana Sławiego Trifonowa oraz centroprawicowa koalicja Demokratyczna Bułgaria.

Rządowi Kiriła Petkova większość parlamentarna wyraziła wotum nieufności w dniu 21 czerwca 2022 r. W dniu 1 sierpnia 2022 r. prezydent Rumen Radew rozwiązał parlament i ustalił datę przedterminowych wyborów na 2 października 2022 r.

Radew ustanowił również rząd tymczasowy, którego przewodniczącym został **Galab Donew** – doradca prezydenta ds. demografii i polityki socjalnej i członek poprzednich gabinetów tymczasowych.

Przedterminowe wybory do 240-osobowego Zgromadzenia Narodowego Bułgarii, które odbyły się 2 października, wygrał centroprawicowy blok GERB-SDS b. premiera Bojko Borysowa. Zdobył 25% głosów i 67 mandatów. Z 20% głosów partia Ciągła Zmiana (PP) Kirila Petkowa (do lipca był premierem) zajęła drugie miejsce z 54 mandatami. Na kolejnych miejscach uplasowały się: partia mniejszości tureckiej Ruch na rzecz Praw i Wolności (DPS, 13%, 36 mandatów), nacjonalistyczne i prorosyjskie Odrodzenie (10%, 27 mandatów), Bułgarska Partia Socjalistyczna (BSP, 9%, 24 mandaty). mandatów)



i centroprawicowej Demokratycznej Bułgarii (DB, 7%, 20 mandatów). Najmniejszą partią, która przekroczyła próg wyborczy, jest Bułgarskie Powstanie (BW), które po raz pierwszy wejdzie do parlamentu i ma profil konserwatywny i prorosyjski; na jej czele stoi były premier i minister obrony Stefan Janew (4%, 12 mandatów). Próg nie przekroczyła partia Jest Taki Lud (ITN), której front był przyczyną rozpadu rządzącej koalicji. Do urn poszło 37% uprawnionych do głosowania – najniższy odsetek w wyborach parlamentarnych w demokratycznej historii Bułgarii.

W dniu 14 grudnia 2022 r. Parlament Bułgarii odrzucił kandydaturę prof. Nikołaja Gabrowskiego na premiera, którą zaproponował centroprawicowy blok GERB-SDS b. premiera Bojko Borysowa.

Oczekuje się, że prezydent Rumen Radew zwróci się teraz do głównego rywala GERB, antykorupcyjnej partii Kontynuujemy zmiany, kierowanej przez ostatniego reformistycznego premiera kraju, Kirila Petkowa, o utworzenie rządu. Ale jego szanse na sukces są również niewielkie, ponieważ brakuje mu wystarczającej liczby sojuszników w parlamencie, aby uzyskać większość. Jeśli ostateczna próba utworzenia rządu również się nie powiedzie, Radew musiałby w ciągu dwóch miesięcy rozwiązać parlament i rozpisać przedterminowe wybory.

Niepowodzenie w utworzeniu regularnego rządu zaważyłoby na planach Bułgarii przystąpienia do strefy euro w 2024 r., staraniach o przystąpienie do bezwizowej strefy Schengen w UE i zaszkodziłoby jej zdolności do efektywnego wykorzystania miliardów euro funduszy unijnych.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Bułgaria złożyła wniosek ws. **członkostwa OECD** w 2007 r., a następnie ponawiała wniosek w 2012 r., 2015 r. oraz w 2019 r. Bułgaria przyjęła 32 instrumenty prawne OECD. Ponadto jest członkiem stowarzyszonym w 6 komitetach/ciałach OECD, w tym członkiem Międzynarodowego Forum Transportu oraz Agencji Energii Jądrowej OECD; posiada status uczestnika w kolejnych 5 komitetach.

Bułgaria przystąpiła do Unii Europejskiej w dniu 1 stycznia 2007 r. Odtąd relacje handlowe z Bułgarią regulują postanowienia dorobku prawnego Unii Europejskiej (zgodnie z Traktatem dotyczącym przystąpienia Polski i 9 innych krajów do Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. nr 90, poz. 864), w tym również Traktat Akcesyjny o przystąpieniu Rumunii i Bułgarii do UE z dnia 25 kwietnia 2005 roku (Dz. U 2006 nr 79 poz.548). Po akcesji Bułgarii do Unii Europejskiej utrzymano w mocy te polsko – bułgarskie umowy międzynarodowe, które nie są w kolizji z *acquis communautaire*, pozostałe zostały wypowiedziane.

Obowiązują:

- Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku z 11 kwietnia 1994 roku Dz. U. z 1995r, nr 137, poz. 679;
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Bułgarii w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzona w Warszawie dnia 11 kwietnia 1994 r. (Dz.U. 1995 nr 62 poz. 322) – traci ona moc obowiązującą dnia 9 marca 2025 r. Zgodnie z art. 13 ust. 2 umowy, w odniesieniu do inwestycji dokonanych przed datą wejścia w życie wypowiedzenia umowy, tj. przed dniem 9 marca 2025 r., jej postanowienia pozostają w mocy do dnia 9 marca 2035 r.¹

¹ Oświadczenie Rządowe z dnia 8 lipca 2019 r. w sprawie wypowiedzenia przez Rzeczpospolitą Polską Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Bułgarii w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Warszawie dnia 11 kwietnia 1994 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1485 i 1486)



4. Wymiana handlowa z Polską (mln euro)

	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2019 2020	2021	Dynamika 2021 2020	I-X 2022	Dynamika I-X 2022 I-X 2021
Eksport	1 162,4	1 078,5	1 120,6	1 128,9	100,7%	1 468,8	128,1%	1 568,4	131,8%
Import	597,3	653,9	668,7	675,4	101%	809,3	111,0%	1 140,6	172,0%
Obroty	1 759,7	1 732,3	1 789,3	1804,3	100,8%	2 278,1	126,3%	2 709,0	146,2%
Saldo	566,0	424,7	451,9	453,5	-	659,5	-	427,8	-

Źródło: GUS

Wg danych statystycznych GUS w 2021 r. polski eksport do Bułgarii osiągnął poziom 1 mld 468,8 mln EUR, co oznacza wzrost o 28% w stosunku do 2020 r. Polski import z Bułgarii w tym okresie był na poziomie 809,3 mln EUR co oznacza wzrost o 11%. Obroty towarowe w 2021 r. osiągnęły poziom 2 mld 278,1 mln EUR, co oznacza wzrost o 26,3% w stosunku do 2020 r.

Bułgaria zajmowała w 2021 r. 30 miejsce w polskim eksporcie i 42 miejsce w polskim imporcie. W odniesieniu do obrotów towarowych ogółem było to miejsce 38.

Struktura towarowa polskiego eksportu do Bułgarii w 2021 r.

Jeśli chodzi o strukturę towarową polskiego eksportu do Bułgarii w 2021 roku największy udział miały następujące towary:

- meble (bez mebli do siedzenia) (3,4%)
- części i akcesoria do samochodów (2,8%)
- leki złożone (2,1%)
- pieczywo cukiernicze, ciastka (2,1%)
- papierosy (2%)
- maszyny i urządzenia do automatycznego przetwarzania danych (1,8%)
- wagony osobowe i towarowe (1,7%)
- obuwiu (1,6%)
- biodiesel i jego mieszaniny (1,6%)
- czekolada (1,6%)

Struktura towarowa polskiego importu z Bułgarii w 2021 r.

Analizując strukturę towarową importu bułgarskich towarów do Polski w 2021 roku największy udział miały następujące towary:

- sztaby, pręty i kształtowniki z miedzi (6,2%)
- armatura do rur (5,6%)
- leki złożone (4,1%)
- nasiona słonecznika (4,0%)
- rury, przewody rurowe (3,8 %)
- sztaby, pręty i kształtowniki z aluminium (3,8%)
- wagony towarowe, kolejowe i tramwajowe (2,2%)
- czekolada (2,1%)
- płyty, arkusze, folie z innych tworzyw sztucznych (2,0 %)
- wirówki, suszarki



Inwestycje polskie w Bułgarii

Według danych NBP skumulowana wartość polskich inwestycji w Bułgarii wyniosła na koniec 2021 r. 186,5 mln euro. W 2020 r. było to 154,7 mln euro.

Największymi inwestorami polskimi w Bułgarii są: GLOBE TRADE CENTRE S.A. (budujący centra handlowe); Katarzyna Estate LTD oraz Katarzyna Vinieyards LTD –(producent win pod marką „Katarzyna”); Gamrat S.A. (producent materiałów budowlanych z tworzyw sztucznych); MASPEX – GMW S.A. (firma z branży przemysłu spożywczego); Malborskie Zakłady Chemiczne S.A. (producent pianek meblowych oraz do innych zastosowań); American Restaurants Sp. z o.o. (posiada prawa organizacji sieci placówek gastronomicznych KFC i “Pizza Hut”); Grupa kapitałowa VOX (dystrybutor profili z polichlorku winylu); LPP S.A. (projektowanie i dystrybucja odzieży).

Jednocześnie na uwagę zasługuje zjawisko firm z polskim udziałem we własności założonych w związku z zakupami nieruchomości, w szczególności położonych nad Morzem Czarnym. Zgodnie z bułgarską konstytucją obywatele państw obcych, podobnie jak zagraniczne osoby prawne, nie mogli do 2014r. bezpośrednio nabywać praw własności do ziemi, w tym zakresie Bułgaria wynegocjowała w Traktacie Akcesyjnym 7-letni okres przejściowy. Powyższe ograniczenia nie obowiązywały przedsiębiorstw bułgarskich z udziałem kapitału zagranicznego, bez względu na jego wysokość w kapitale zakładowym. Tak więc osoby zagraniczne mogły nabywać pełne prawa własności do ziemi, w tym prawa własności do ziemi rolnej, w drodze ustanowienia własnej spółki kapitałowej bądź w wyniku przystąpienia do firmy bułgarskiej poprzez wniesienie udziału. W efekcie powstała duża liczba firm z kapitałem polskim zarejestrowanych w Bułgarii. Według nieoficjalnych szacunków ich liczba mogła osiągnąć 1000. Zainteresowanie inwestowaniem w nieruchomości nad Morzem Czarnym ze względu na spadek rentowności od 2009 roku jednak drastycznie spadło.

Inwestycje bułgarskie w Polsce

Wg NBP na koniec 2021 r. wysokość bułgarskich inwestycji w Polsce wynosiła 42,2 mln euro. W 2020 r. było to -71,5 mln euro.

Bułgarskie inwestycje bezpośrednie, to głównie inwestycje w dystrybucję bułgarskich win (VINEX Slavyantsi, Black SEA Gold), dystrybucję wyrobów farmaceutycznych – Sopharma, w dystrybucję części do wózków widłowych – firma POLCAR i sprzedaż maszyn do obróbki metalu – firma BULMACH.

6. Dostęp do rynku

W związku z kryzysem w Bułgarii silnie odczuwalny jest niedobór środków finansowych na rynku. Na gospodarkę miała wpływ również niestabilna sytuacja polityczna w 2016 r.

Bułgaria ma jedne z najniższych w UE stawki podatkowe. W szczególności w Bułgarii obowiązuje 10% podatek CIT (0% - w początkowym okresie w przypadku inwestycji w gminach o wysokim bezrobociu) i 10% podatek liniowy PIT. W odniesieniu do podatku VAT, to w Bułgarii obowiązuje 20% stawka. Bułgaria zakłada, iż niższe niż w innych krajach UE stawki podatkowe przyczynią się do przyciągania bezpośrednich inwestycji zagranicznych, a w następstwie do wzrostu gospodarczego.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

W listopadzie 2014 z wizytą w Polsce przebywał Prezydent Bułgarii Rosen Plewnelijew. Uczestniczył w Polsko-Bułgarskim Seminarium Gospodarczym, stronę polską reprezentował Prezydent Bronisław Komorowski oraz Wicepremier Janusz Piechociński.



W listopadzie 2014 odbyła się wizyta Pana Arkadiusza Bąka, Podsekretarza Stanu w MG wraz z misją polskich przedsiębiorstw sektora obronnego i organizacja Polsko-Bułgarskiego Seminarium nt. Możliwości współpracy w przemyśle obronnym.

W październiku 2015 r. misję gospodarczą do Sofii zorganizowali Pracodawcy PL. Strona bułgarska wskazała jako obszar zainteresowania sektor produkcji, głównie rolnictwo, produkcję wina oraz turystykę (w szczególności balneologia). Przedstawiciele polskich firm, jako sektory potencjalnej współpracy wskazali kolejnictwo (budowa sieci kolejowych), ekologiczne rozwiązania w zakresie gospodarowania odpadami (przetwarzanie i segregacja śmieci), rolnictwo (maszyny i urządzenia), energetykę.

17 – 18 kwietnia 2016 r. wizytę w Bułgarii złożył Pan Andrzej Duda, Prezydent RP. Tematyką rozmów była współpraca wojskowa oraz współpraca regionalna państw adriatyckich, bałtyckich i czarnomorskich.

10 czerwca 2016 r. Pani Jadwiga Emilewicz, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju spotkała się w Warszawie z Panią Anną – Marie Vilamovską, Sekretarz ds. Innowacji i Zdrowia przy Prezydencie Republiki Bułgarii.

19 – 20 września 2017 r. wizyta Pani Premier Beaty Szydło w Bułgarii – jednym z punktów programu wizyty Pani Premier było Polsko – Bułgarskie Forum Gospodarcze w dniu 20 września 2017 r.

5 października 2017 r. wizyta w Polsce Prezydenta Bułgarii Pana Rumena Radewa na zaproszenie Prezydenta RP Pana Andrzeja Dudy – jednym z punktów programu wizyty było Polsko-Bułgarskie Forum Gospodarcze.

26-27 listopada 2018 r. oficjalna wizyta Prezydenta RP Pana Andrzeja Dudy w Bułgarii. Po spotkaniu głów państw prezydent spotkał się z premierem Bułgarii Bojko Borisowem oraz przewodniczącą bułgarskiego parlamentu Tsvetą Karayanchewą.

W dn. 18 lutego 2020 r. odbyła się wizyta Minister Turystyki Republiki Bułgarii w Polsce. Odbyło się robocze spotkanie z Panią Jadwigą Emilewicz Minister Rozwoju poświęcone omówieniu kierunków rozwoju współpracy gospodarczej, w tym turystycznej.

W dn. 5 listopada 2020 r. w zdalnym posiedzeniu ministrów gospodarki Procesu Berlińskiego, zorganizowanym pod przewodnictwem Bułgarii i Macedonii Północnej, uczestniczył Pan Robert Tomanek, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju, Pracy i Technologii.

W dn. 22 lutego 2021 r. podczas wizyty w Polsce Mariyany Nikolovej, wicepremier ds. polityki gospodarczej i migracyjnej, minister turystyki odbyło się spotkanie z Jarosławem Gowinem, wicepremierem, ministrem rozwoju, pracy i technologii.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Wśród innych form współpracy gospodarczej można wymienić zainteresowanie firm bułgarskich Warszawską Giełdą Papierów Wartościowych, współpraca firm polskich z innymi przy wchodzeniu na rynek bułgarski, łączenie zainteresowania rynkiem bułgarskim i rumuńskim, tworzenie konsorcjów polsko-bułgarskich dla celów przetargów o zamówienia publiczne i ciekawe zjawisko oddziaływania polskiej kultury kooperacyjnej na biznes w Bułgarii.

Warszawska Giełda Papierów Wartościowych jest pierwszą zagraniczną giełdą, na której zaczęły być notowane bułgarskie spółki. W 2010 r. na NewConnect wszedł bułgarski deweloper Intercapital Property Development, a w 2011 r. na warszawskiej giełdzie zadebiutowały dwie bułgarskie firmy Sopharma A.D. (producent leków) i Eurohold Bulgaria (firma świadcząca usługi finansowe, ubezpieczeniowe i leasingowe).



9. Polskie placówki ekonomiczno-handlowe w Bułgarii

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Sofii

ul. Chan Krum 46

1000 Sofia, Bułgaria

tel.: +359 2 987 26 10, +359 2 987 26 60, +359 2 987 26 70

fax.: +359 2 987 29 39

e-mail: sofia.amb.sekretariat@msz.gov.pl

10. Ambasada Bułgarii w Rzeczypospolitej Polskiej

Wydział Ekonomiczny

Al. Ujazdowskie 33-35

00-540 Warszawa

tel.: (0-22) 629 41 11, 621 25 35

fax: (0-22) 625 59 89

e-mail: embassy.warsaw@mfa.bg

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Aktualizacja: styczeń 2023 r.